

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Dynamiek in beeld. Onderzoek van Westfrieze nederzettingen uit de bronstijd

Roessingh, W.

Citation

Roessingh, W. (2018, December 13). *Dynamiek in beeld. Onderzoek van Westfrieze nederzettingen uit de bronstijd*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/67133>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/67133>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The following handle holds various files of this Leiden University dissertation:

<http://hdl.handle.net/1887/67133>

Author: Roessingh, W.

Title: Dynamiek in beeld. Onderzoek van Westfriesse nederzettingen uit de bronstijd

Issue Date: 2018-12-13

LITERATUUR

- Aal, J.H.J.M., 2015: *Between animals and bones. Reconstructing human behaviour by analysing taphonomic markers on osteological remains from Bronze Age settlement sites near Andijk, the Netherlands*, Leiden (Master Thesis, Leiden University).
- Amerongen, Y.F., 2016: *Wild West Frisia. The role of domestic and wild resource exploitation in Bronze Age subsistence*, Leiden (PhD Thesis, Leiden University) (ASLU 33).
- Arkema, M., & I. Vossen, 2013: *Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven en opgraving Bedrijventerrein Zuid te Andijk*, Heerenveen (Archeologische Rapporten Oranjewoud 2012/62).
- Arnoldussen, S., 2008: *A Living Landscape. Bronze Age settlement sites in the Dutch river area (c. 2000-800 BC)*, Leiden (PhD Thesis, Leiden University).
- Arnoldussen, S., & D.R. Fontijn, 2006: Towards familiar landscapes? On the nature and origins of Bronze Age landscapes in the Netherlands, *Proceedings of the Prehistoric Society* 72, 289-317.
- Arnoldussen, S., & H. Fokkens, 2008: Bronze Age settlement sites in the Low Countries: an overview. In: S. Arnoldussen & H. Fokkens (eds), *Bronze Age settlement sites in the Low Countries*. Oxford, 17-40.
- Artursson, M., 2010: Settlement Structure and Organisation. In: T. Earle & K. Kristiansen (eds), *Organizing Bronze Age Societies. The Mediterranean, Central Europe & Scandinavia Compared*, Cambridge, 87-121.
- Bakker, J.A., 1959: Opgravingen te Hoogkarspel I: Het onderzoek van tumulus I en naaste omgeving, *West-Frieslands Oud en Nieuw* 26, 158-181.
- Bakker, J.A., 1961: Een grafheuvel en oud akkerland te Hoogkarspel (N.H.). In: W. Glasbergen & W. Groenman-van Waateringe (red.), *In het voetspoor van Van Giffen*, Groningen, 103-109.
- Bakker, J.A., 1966: Opgravingen te Hoogkarspel II: grafheuvelresten bij tumulus I achter de watertoren, *West-Frieslands Oud en Nieuw* 33, 168-175.
- Bakker, J.A., 1977a: Chronicle of exploration and research 1955-1976. In: B.L. van Beek, R.W. Brandt & W. Groenman-van Waateringe (eds), *Ex Horreo*, Amsterdam (Cingula 4), 188-191.
- Bakker, J.A., 1977b: Soil map and geomorphology. In: B.L. van Beek, R.W. Brandt & W. Groenman-van Waateringe (eds), *Ex Horreo*, Amsterdam (Cingula 4), 192-196.
- Bakker, J.A., 1979: Hoogkarspel 1. In: P.J. Woltering (red.), *Archeologische kroniek van Noord-Holland over 1978*, 247-249.
- Bakker, J.A., 2004: *Kanttekeningen bij mijn publicaties en enige andere zaken*, Baarn.
- Bakker, J.A., & R.W. Brandt, 1966: Opgravingen te Hoogkarspel III: Grafheuvels en een terp uit de Late Bronstijd ten ZW van het Medemblikker Tolhuis, *West-Frieslands Oud en Nieuw* 33, 176-224.

- Bakker, J.A., & W.H. Metz, 1967: Opgravingen te Hoogkarspel IV: Het onderzoek in 1966 van vindplaats F ten ZW van het Medemblikker Tolhuis (voorlopige mededeling), *West-Frieslands Oud en Nieuw* 34, 202-228.
- Bakker, J.A., Ph. J. Woltering & W.J. Manssen, 1968: Opgravingen te Hoogkarspel (V). Het onderzoek van vindplaats F in 1967 (voorlopige mededeling), *West-Frieslands Oud en Nieuw* 35, 192-199.
- Bakker, J.A., & P.J. Woltering, 1972: *Nota over oudheidkundige verschijnselen tussen Streekweg, Tolweg, Varresloot en Klein Immersloot, achter de watertoren te Hoogkarspel (N.-H.)*, Amsterdam (intern rapport IPP).
- Bakker, J.A., R.W. Brandt, B. van Geel, M.J. Jansma, W.J. Kuijper, P.J.A. van Mensch, J.P. Pals & G.F. IJzereef, 1977: Hoogkarspel-Watertoren: towards a reconstruction of ecology and archaeology of an agrarian settlement of 1000 BC. In: B.L. van Beek, R.W. Brandt & W. Groenman-van Waateringe (eds), *Ex Horreo*, Amsterdam (Cingula 4), 187-225.
- Barrett, J.C., 1994: Defining domestic space in the Bronze Age of southern Britain. In: M. Parker Pearson & C. Richards (eds), *Architecture & order. Approaches to Social Space*, London/New York, 87-97.
- Besselsen, E.A., S. Lange & J.P. Flamman, 2002: *Een cultuurlandschap uit de Bronstijd. Inventariserend archeologisch veldonderzoek van het bedrijventerrein Zwaagdijk-Oost, gemeente Wervershoof*, Amsterdam (AAC publicaties 6).
- Bloemers, J.H.F., L.P. Louwe Kooijmans & H. Sarfatij, 1981: *Verleden Land*, Amsterdam.
- Bloo, S.B.C., 2005: Bronstijdaardewerk. In: E. Lohof & J. Vaars (red.), *Een nederzetting uit de Bronstijd te Hoogwoud, gemeente Opmeer*, Amersfoort (ADC Rapport 401), 25-30.
- Bloo, S.B.C., 2007: *Andijk – De Fruittuinen, cirkels onder het gras. Een Archeologische Opgraving*, Amersfoort (ADC Rapport 591).
- Bloo, S.B.C., 2011: Middenbronstijd B-aardewerk: één pot, twee culturen? Een kleine vergelijking tussen het Hoogkarspel-oud aardewerk en het middenbronstijd B-aardewerk van de Hilversumcultuur. In: H.M. van der Velde, N.L. Jaspers, E. Drenth & H.B.G. Scholte Lubberink (red.), *Van graven in de prehistorie en dingen die voorbij gaan. Studies aangeboden aan Eric Lohof bij zijn pensionering in de archeologie*, Leiden, 245-252.
- Boer, G.H. de & S. Molenaar, 2006: *West-Friesland Oost, Provincie Noord-Holland; een archeologische verwachtingskaart voor De Streek*, Amsterdam (RAAP-Rapport 1290).
- Boersma, J., 2005: Woonheuvels in de kustvlakte. Onderzoek van de Friese en Groninger terpen. In: L.P. Louwe Kooijmans, P.W. van den Broeke, H. Fokkens & A. van Gijn (eds), *Nederland in de prehistorie*, Amsterdam, 557-560.
- Bourgeois, Q.P.J., 2013: *Monuments on the Horizon: The formation of the barrow landscape throughout the 3rd and the 2nd millennium BC*, Leiden (PhD Thesis, Leiden University).
- Bourgeois, Q.P.J., & S. Arnoldussen, 2006: Expressing monumentality: some observations on the dating of Dutch Bronze Age barrows and houses, *Lunula: Archaeologia protohistorica* 14, 13-25.
- Bourgeois, Q.P.J., & D. Fontijn, 2008: Houses and barrows in the Low Countries. In: S. Arnoldussen & H. Fokkens (eds), *Bronze Age settlement sites in the Low Countries*, Oxford, 41-57.
- Bot, M.C.J., 2018: *Bronstijd onder de akker. Sporen uit de Midden- en Late Bronstijd aan de Haling 20E te Enkhuizen. Een archeologische opgraving*, Amersfoort (ADC Rapport 4675).
- Brandt, R.W., 1971: *Het aardewerk van Hoogkarspel, een voorlopige bewerking* (afstudeerscriptie, Universiteit van Amsterdam).
- Brandt, R.W., 1976: Landbouw en veeteelt in de late bronstijd van West-Friesland, *Westerheem* 25.2, 58-66.
- Brandt, R.W.B., 1977a: The cultural remains. In: B.L. van Beek, R.W. Brandt & W. Groenman-van Waateringe (eds), *Ex Horreo*, Amsterdam (Cingula 4), 208-214.
- Brandt, R.W.B., 1977b: Ditches and fields. In: B.L. van Beek, R.W. Brandt & W. Groenman-van Waateringe (eds), *Ex Horreo*, Amsterdam (Cingula 4), 214-222.
- Brandt, R.W.B., 1977c: The relative chronology of the house plans of the settlement. In: B.L. van Beek, R.W. Brandt & W. Groenman-van Waateringe (eds), *Ex Horreo*, Amsterdam (Cingula 4), 222.
- Brandt, R.W., 1980: De kolonisatie van West-Friesland in de Bronstijd. In: J.M. Bos, C.A. Kalee, T. Pot & O.J. Wttewaall (red.), *Nederzittingsarcheologie in Nederland*, Haarlem, 137(53)-151(67).
- Brandt, R.W., 1988a: Aardewerk uit enkele Bronstijdnederzettingen in West-Friesland. In: J.H.F. Bloemers (red.), *Archeologie en ecologie van Holland tussen Rijn en Vlie*, Assen (Studies in prae- en protohistorie 2), 206-267.
- Brandt, R.W., 1988b: Nieuwe landschappen en kolonisatie: de rol van perceptie. In: M. Bierma, O.H. Harsema & W. van Zeist (red.), *Archeologie en landschap*, Groningen, 59-77.
- Brandt, R.W., & J.P. Pals, 1977: Conclusion. In: B.L. van Beek, R.W. Brandt & W. Groenman-van Waateringe (eds), *Ex Horreo*, Amsterdam (Cingula 4), 222-223.
- Brandt, R.W., & D.P. Hallewas, 1977: Wervershoof: Hauwert. In: H. Sarfatij (red.), *Archeologische kroniek van Noord-Holland over 1976*, 192-193.
- Brinkhuizen, D.C., & K. Hänninen, 2011: Een visfui in een waterput. In: W. Roessingh & E. Lohof (red.), *Bronstijdboeren op de kwelders. Archeologisch onderzoek in Enkhuizen-Kadijken*, Amersfoort (ADC Rapport 2200/ADC Monografie 11), 241-249.

- Broeke, P.W. van den, 1999: Een vurig afscheid? Aanwijzingen voor verlatingsrituelen in ijzertijdnederzettingen. In: H. Fokkens & R. Jansen (red.), *2000 jaar bewoningsdynamiek. Brons- en ijzertijdbewoning in het Maas-Demer-Scheldegebied*, Leiden, 45-62.
- Broeke, P.W. van den, 2005: Graven voor de goden. Riten en cultusplaatsen in de metaaltijden. In: L.P. Louwe Kooijmans, P.W. van den Broeke, H. Fokkens & A. van Gijn (red.), *Nederland in de prehistorie*, Amsterdam, 659-677.
- Brück, J., 1999: Houses, lifecycles and deposition on Middle Bronze Age settlements in southern England, *Proceedings of the Prehistoric Society* 65, 145-166.
- Bronk Ramsey, C., 2009: Bayesian analysis of radiocarbon dates, *Radiocarbon*, 51.1, 337-360.
- Burck, P. du & P.J. Ente, 1954: De bodemgesteldheid in het tuinbouwgebied van oostelijk West-Friesland, *Boor en Spade* 7, 150-158.
- Buurman, J., 1979: Cereals in Circles. Crop Processing Activities in Bronze Age Bovenkarspel (the Netherlands). In: U. Körber-Grohne (red.), *Festschrift Maria Hopf* (Archaeo-Physika 8), 21-37.
- Buurman, J., 1987: A Middle Bronze Age Corn-Stack at Twisk, Province of North Holland, *Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek* 37, 7-37.
- Buurman, J., 1993: Carbonized plant remains from a pre-Roman Iron Age house site at Opperdoes, West-Friesland, the Netherlands, *Vegetation History and Archaeobotany* 2, 69-78.
- Buurman, J., 1999: Archaeobotanical investigations of a Middle and Late Bronze Age Settlement Site at Westwoud (West-Friesland), *Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek* 43, 99-140.
- Buurman, J., B. van Geel & G.B.A. van Reenen, 1995: Palaeoecological Investigations of a Late Bronze Age Watering Place at Bovenkarspel, the Netherlands, *Mededelingen van de Rijks Geologische Dienst* 52, 249-270.
- Drenth, E., & E. Lohof, 2005: Heuvels voor de doden. Begraving en grafritueel in bekertijd, vroege en midden-bronstijd. In: L.P. Louwe Kooijmans, P.W. van den Broeke, H. Fokkens & A. van Gijn (red.), *Nederland in de prehistorie*, Amsterdam, 433-454.
- Earle, T., 1997: *How chiefs come to power: the political economy in prehistory*, Stanford.
- Earle, T., & M.J. Kolb, 2010: Regional Settlement Patterns. In: T. Earle & K. Kristiansen (eds), *Organizing Bronze Age Societies. The Mediterranean, Central Europe & Scandinavia Compared*, Cambridge, 57-86.
- Ente, P.J., 1963a: Sporen van oude sloten in oostelijk West-Friesland, *West-Frieslands Oud en Nieuw* 30, 230-233.
- Ente, P.J., 1963b: Een bodemkartering van het tuinbouwcentrum "De Streek", Wageningen (Proefschrift, Landbouwhogeschool Wageningen) (*Verslagen van Landbouwkundige Onderzoekingen* 68.16).
- Es, W.A. van, A. Sarfatij & P.J. Woltering (red.), 1988: *Archeologie in Nederland. De rijkdom van het bodemarchief*, Amsterdam/Amersfoort.
- Fokkens, H., 2002: Vee en voorouders: centrale elementen uit het dagelijks leven in de Bronstijd. In: H. Fokkens & R. Jansen (eds), *Brons- en ijzertijdbewoning in het Maas-Demer-Scheldegebied*, Leiden, 125-149.
- Fokkens, H., 2005: Woon-stalhuizen op zwervende erven. Nederzettingen in bekertijd en bronstijd. In: L.P. Louwe Kooijmans, P.W. van den Broeke, H. Fokkens & A.L. van Gijn (red.), *De prehistorie van Nederland*, Amsterdam, 407-428.
- Fokkens, H., & S. Arnoldussen, 2008: Towards new models. In: S. Arnoldussen & H. Fokkens (eds), *Bronze Age settlement sites in the Low Countries*, Oxford, 1-16.
- Fokkens, H., B.J.W. Steffens & S.F.M. van As, 2016: *Farmers, fishers, fowlers, hunters. Knowledge generated by development-led archaeology about the Late Neolithic, the Early Bronze Age and the start of the Middle Bronze Age (2850-1500 cal BC) in the Netherlands*, Amersfoort (Nederlandse Archeologische Rapporten 53).
- Fokkens, H., B. Veselka, Q.P.J. Bourgeois, I. Olalde & D. Reich, 2017: *Excavations of Late Neolithic arable, burial mounds and a number of well-preserved skeletons at Oostwoud-Tuithoorn: a re-analysis of old data*, Leiden (Analecta Praehistorica Leidensia 47), 95-150.
- Fontijn, D.R., 2003: *Sacrificial Landscapes. Cultural biographies of persons, objects and 'natural' places in the Bronze Age of the southern Netherlands, c. 2300-600BC*, Leiden (PhD Thesis, Leiden University) (Analecta Praehistorica Leidensia 33/34).
- Geel, B. van, D.P. Hallewas & J.P. Pals, 1983: A Late Holocene Deposit under the Westfrieze Zeedijk near Enkhuizen (Prov. of Noord-Holland, the Netherlands): Palaeoecological and Archaeological Aspects, *Review of Palaeobotany and Palynology* 38, 269-335.
- Geel, B. van, J. Buurman & H.T. Waterbolk, 1996: Archaeological and palaeoecological indications of an abrupt climate change in The Netherlands, and evidence for climatological teleconnections around 2650 BP, *Journal of Quaternary Science* 11, 451-460.
- Geel, B. van, J. Buurman & H.T. Waterbolk, 1997: Abrupte veranderingen in de delta 14C rond 2700 BP in paleoklimatologisch en archeologisch perspectief. In: D.P. Hallewas, G.H. Scheepstra & P.J. Woltering (red.), *Dynamisch landschap. Archeologie en geologie van het Nederlandse kustgebied*, Assen, 153-173.
- Gerritsen, F., 2003: *Local identities. Landscape and community in the late prehistoric Meuse-Demer-Scheldt region*, Amsterdam (PhD Thesis, VU Amsterdam) (Amsterdam Archaeological Studies 9).
- Gerritsen, S., 2013: *Op de grens van de Stede. Rapportage over de eerste fase van het archeologisch profonderzoek*

- (IVO), voor de uitbreiding van winkelcentrum Streekhof in Grootebroek, gemeente Stede Broec, Hoorn (West-Friese Archeologische Rapporten 48).
- Giffen, A.E. van, 1944: Grafheuvels te Zwaagdijk, gem. Wervershoof (N.H.), *West-Frieslands Oud en Nieuw* 17, 121-231.
- Giffen, A.E. van, 1953: Onderzoek van drie bronstijdgrafheuvels bij Grootebroek, gem. Grootebroek (Voorlopig verslag), *West-Frieslands Oud en Nieuw* 20, 34-40.
- Gijn, A.L. van, 1988: The use of Bronze age flint sickles in the Netherlands: a preliminary report. In: S. Beyries (red.), *Industries lithiques: tracéologie et technologie*, Oxford (British Archaeological Reports International Series 411), 197-218.
- Grabowski, R., 2014: *Cereal husbandry and settlement. Expanding archaeobotanical perspectives on the Southern Scandinavian Iron Age*, Umeå (PhD Thesis, Umeå University).
- Grabowski, R., in voorbereiding: *Multiproxy analyse op een erf uit de midden-bronstijd van de vindplaats Hoogkarspel-N23 Markerwaardweg* (werktitel), Leiden (ADC Rapport/Archol Rapport).
- Haaff, G. van, 1973: Archeologie, een nevenaspect van de ruilverkaveling het Grootslag, *Ruilverkavelingkrant* 1973.
- Hakvoort, S., & H. Jansen, 2013: *Archeologisch proefsleuvenonderzoek Westfriisiaweg. Eindrapport fase 1 en 2*, Houten (Grontmij Archeologische Rapporten 900).
- Harsema, O.H., 1982: Structural reconstruction of Iron Age houses in the Northern Netherlands. In: P.J. Drury (ed.), *Structural Reconstruction Approaches to the interpretation of excavated remains of buildings*, Oxford (British Archaeological Reports International Series 110), 199-222.
- Harsema, O.H., 1995: Een bronstijdhuis gebouwd bij Emmen (Dr.), *Paleo-aktueel* 6, 37-40.
- Heeringen, R.M. van, 1989: The Iron Age in the Western Netherlands V: Synthesis, *Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek* 39, 157-255.
- Heeringen, R.M. van, 2005: On unsteady ground. Settlements in the western Netherlands. In: L.P. Louwe Kooijmans, P.W. van den Broeke, H. Fokkens & A.L. van Gijn (eds), *The prehistory of the Netherlands*, Amsterdam, 581-595.
- Heeringen, R.M. van, & E.M. Theunissen, 2001: *Kwaliteitsbepalend onderzoek ten behoeve van duurzaam behoud van neolithische terreinen in West-Friesland en de kop van Noord-Holland. Deel 1: Waardestelling*, Amersfoort (Nederlandse Archeologische Rapporten 21).
- Heeringen, R.M. van, F. van Kregten & I.M. Roorda, 2004: *Over de instandhouding van het archeologisch monument "Polder Het Grootslag", gemeente Stede Broec. Het effect van wettelijke bescherming op de kwaliteit van het bodemarchief*, Amersfoort (Rapportage Archeologische Monumentenzorg 114).
- Heiden, M. van der & H. Feiken, 2018: *Een grafheuvelslandschap nader bekeken. Geofysisch- en validerend boor- en proefputtenonderzoek van het rijksmonument Wervershoof-Eendenkooi (gem. Medemblik)*, Amersfoort (Rapportage Archeologische Monumentenzorg 252).
- Hielkema, J.B., N.M. Prangma & P.B.F. Jongste, 2002: Sporen en structuren. In: P.B.F. Jongste & G.J. van Wijngaarden (red.), *Archeologie in de Betuweroute. Het erfgoed van Eigenblok. Bewoningssporen uit de Bronstijd te Geldermalsen*, Amersfoort (Rapportage Archeologische Monumentenzorg 86), 83-216.
- Hristova, A., 1984: The Flint Material from Twisk, Province of North Holland, *Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek* 34, 333-338.
- Huijs, C.S.T.J., 1992: *De voorhistorische boerderijbouw in Drenthe. Reconstructiemodellen van 1300 vóór tot 1300 na Chr.*, Arnhem.
- Hulst, R.S., 1964: Hoogkarspel, *Archeologisch Nieuws in het Bulletin van de Koninklijke Nederlandse Oudheidkundige Bond* 63, 152.
- Hulst, R.S., 1975: A Contribution to the Study of Bronze Age and Iron Age House-plans: Zijderveld, *Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek* 23 (1973), 103-107.
- IJzereef, G.F., 1981: *Bronze Age animal bones from Bovenkarspel. The excavation at Het Valkje* (PhD thesis, University of Amsterdam) (Nederlandse Oudheden 10), Amersfoort.
- IJzereef, G.F., 1983: Boeren in de bronstijd bij Bovenkarspel, *Spiegel Historiae* 18, 635-643.
- IJzereef, G.F., geen jaartal: Bronze Age Settlements in West-Friesland. The excavations at Andijk, Bovenkarspel Het Valkje, and Bovenkarspel 'the Monument' (ongepubliceerd manuscript versie 011, 6 februari 2009).
- IJzereef, G.F., & J.F. van Regteren Altena, 1991: Nederzettingen uit de midden- en late bronstijd bij Andijk en Bovenkarspel. In: H. Fokkens & N. Roymans (red.), *Nederzettingen uit de bronstijd en de vroege ijzertijd in de lage landen*, Amersfoort (Nederlandse Archeologische Rapporten 13), 61-81.
- Iterson Scholten, F.R. van, 1977: Rope and fishing tackle. In: B.L. van Beek, R.W. Brandt & W. Groenman-van Waateringe (eds), *Ex Horreo*, Amsterdam (Cingula 4), 135-143.
- Jezeer, W., & W. Roessingh in voorbereiding (a): *Sporen en structuren van de vindplaats Hoogkarspel-N23 Hoogkarspeltunnel* (werktitel), Leiden (ADC Rapport/Archol Rapport).
- Jezeer, W., & W. Roessingh in voorbereiding (b): *Sporen en structuren van de vindplaats Hoogkarspel-N23 Streekweg* (werktitel), Leiden (ADC Rapport/Archol Rapport).

- Jezeer, W., & W. Roessingh in voorbereiding (c): *Sporen en structuren van de vindplaats Westwoud-N23 Binnenwijzend* (werktitel), Leiden (ADC Rapport/ Archol Rapport).
- Jezeer, W., & W. Roessingh in voorbereiding (d): *Sporen en structuren van de vindplaats Hoogkarspel-N23 Houterpolder-oost* (werktitel), Leiden (ADC Rapport/ Archol Rapport).
- Kattenberg, A.E., 2008: *The Application of Magnetic Methods for Dutch Archaeological Resource Management*, Amsterdam (PhD Thesis, University of Amsterdam).
- Kleijne, J.P., O. Brinkkemper, R.C.G.M. Lauwerier, B.I. Smit & E.M. Theunissen (eds), 2013: *A Matter of Life and Death at Mienakker (the Netherlands). Late Neolithic Behavioural Variability in a Dynamic Landscape*, Amersfoort (Nederlandse Archeologische Rapporten 45).
- Klok, R.H.J., 1974a: Taak en methode van de zgn. archeologische streekbeschrijving (=Landesopname) (I), *Westerbeem* 24, 148-166.
- Klok, R.H.J., 1974b: Taak en methode van de zgn. archeologische streekbeschrijving (=Landesopname) (II), *Westerbeem* 24, 195-213.
- Knippenberg, S., 2018: *Laatneolithische en vroege bronstijdarcheologie langs de Westfriisiaweg. De resultaten van de opgravingen nabij de Noorderboekert en de Rijweg*, Leiden (Archol Rapport 394).
- Knippenberg, S., & P.B.F. Jongste, 2005: *Terug naar Zijderveld. Archeologische opgravingen van een brons-tijdnederzetting langs de A2*, Leiden (Archol Rapport 36).
- Kooistra, L., 2010: Botanische materialen. In: M.D.R. Schurmans (red.), *Een nederzetting uit de Midden en Late Bronstijd te Medemblik-Schepenwijk II, gemeente Medemblik*, Amsterdam (Zuidnederlandse Archeologische Rapporten 40), 125-141.
- Kristiansen, K., T.B. Larsson, 2005: *The Rise of Bronze Age Society. Travels, Transmissions and Transformations*, Cambridge.
- Kuijper, W.J., 1981: Molluscs. In: G.F. IJzereef, *Bronze Age animal bones from Bovenkarspel. The excavation at Het Valkje*, Amsterdam (Nederlandse Oudheden 10), 127-130.
- Lanting, J.N., & J. van der Plicht, 1997: Wat hebben Floris V, skelet Swifterbant S2 en visotters gemeen? *Palaeohistoria* 37/38, 491-519.
- Lanting, J.N., & J. van der Plicht, 2003 (2001/2002): De ¹⁴C-chronologie van de Nederlandse pre- en protohistorie IV: Bronstijd en Vroege IJzertijd, *Palaeohistoria* 43/44, 117-262.
- Linden, C.M. van der & T. Hamburg, 2014: *Bronstijdbewoning in Gommerwijk West-West. Archeologisch onderzoek in Enkhuizen-Haling 13*, Leiden (Archol Rapport 227).
- Lohof, E., 2014: Huisplattegronden uit de Brons- en IJzertijd van West-Friesland en Texel. In: A.G. Lange, E.M. Theunissen, J.H.C. Deeben, J. van Doesburg, J. Bouwmeester & T. de Groot (red.): *Huisplattegronden in Nederland. Archeologische sporen van het huis*, Amersfoort, 143-168.
- Lohof, E., & J. Vaars, 2005: *Een nederzetting uit de Bronstijd te Hoogwoud, gemeente Opmeer*, Amersfoort (ADC Rapport 401).
- Lohof, E., & W. Roessingh, 2014: The Westfrisian Bronze Age: a view from Enkhuizen-Kadijken, *Journal of Archaeology in the Low Countries* 5.1, 51-78.
- Louwe Kooijmans, L.P., 1985: *Sporen in het land. De Nederlandse delta in de prehistorie*, Amsterdam.
- Louwe Kooijmans, L.P., 1998: Bronzezeitlichen Bauern in und um die niederländische Delta-Niederung. In: B. Hänsel (red.), *Mensch und Umwelt in der Bronzezeit Europas*, Kiel, 327-341.
- Løvschal, M., 2014: Emerging boundaries: Social embedment of landscape and settlement divisions in northwestern Europe during the first millennium BC, *Current Anthropology* 55.6, 725-750.
- Maat, G.J.R., & Th. Hagg, 1985: Suspect of Trephination, *Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek* 35, 7-13.
- Meijlink, B.H.F.M., 2008: The Bronze Age cultural landscape of De Bogen. In: S. Arnoldussen & H. Fokkens (eds), *Bronze Age settlement sites in the Low Countries*, Oxford, 135-148.
- Mensch, P.J.A. van, & G.F. IJzereef, 1975: Animal Remains from a Bronze Age Settlement near Andijk, Province of North Holland, *Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek* 25, 55-68.
- Metz, W.H., 1993: *Luchtfoto-archeologie in oostelijk West-Friesland. Mogelijkheden en resultaten van archeologische Remote Sensing in een verdwijnend prehistorisch landschap*, Amsterdam (Proefschrift Universiteit van Amsterdam).
- Modderman, P.J.R., 1955: Woonsporen uit de bronstijd en de ijzertijd op de Margijnen Enk onder Deventer, *Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek* 6, Amersfoort, 22-31.
- Modderman, P.J.R., 1964: Bijzettingen en bewoningssporen uit de bronstijd te Zwaagdijk, gem. Wervershoof, *West-Frieslands Oud en Nieuw* 31, 209-227.
- Modderman, P.J.R., 1974: Een drieperiodes heuvel uit de Midden-Bronstijd op het Bullenland te Hoogkarspel, *West-Frieslands Oud en Nieuw* 41, 251-259.
- Pals, J.P., B. van Geel & A. Delfos, 1980: Palaeoecological Studies in the Klokkeweel Bog near Hoogkarspel (Prov. of Noord-Holland), *Review of Palaeobotany and Palynology* 30, 371-418.
- Parker Pearson, M., & C. Richards, 1994: Architecture and Order: spatial representation and archaeology. In: M. Parker Pearson & C. Richards (eds): *Architecture & Order. Approaches to Social Space*, London/New York, 38-72.

- Pleyte, W., 1877-1902: *Nederlandsche oudheden van de vroegste tijden tot Karel de Groot, vols I-III*, Leiden.
- Postma, D., 2010a: *Salt marsh architecture. Catalogue, technology and typological development of early medieval turf buildings in the northern coastal area of the Netherlands*, Groningen (Master Thesis, University of Groningen).
- Postma, D., 2010b: ...en zulks is de relatie tussen schoonheid en wanstaltigheid. De toepassingsmogelijkheden van zoden aan de hand van archeologische, historische en etnografische voorbeelden, *Jaarverslag van de Vereniging voor Terpenonderzoek* 93, 11-34.
- Postma, D., 2015: *Het zodenhuis van Firdgum. Middeleeuwse boerderijbouw in het Friese kustgebied tussen 400 en 1300*, Groningen.
- Regteren Altena, J.F. van, 1975: Polder Het Grootslag (N.-H.). Andijk, gem. Andijk. Opgraving nederzettingssporen uit de Midden- en Late Bronstijd; stratigrafisch onderzoek vondstconcentraties van vroeg-middeleeuws materiaal, *Jaarverslag van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek* 1973, 8-10.
- Regteren Altena, J.F. van, 1976: Het Valkje, gem. Bovenkarspel (N.-H.). Nederzettingssporen uit de Midden- en Late Bronstijd, *Jaarverslag van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek* 1974, 13-20.
- Regteren Altena, J.F. van, 1980: Het Valkje, gem. Bovenkarspel. Opgraving van nederzettingssporen uit de Midden- en Late Bronstijd en sporen van de Middeleeuwse landinrichting, *Jaarverslag van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek* 1979, 24-34.
- Regteren Altena, J.F. van, 1981: Preface. In: G.F. IJzereef, *Bronze Age animal bones from Bovenkarspel. The excavation at Het Valkje*, Amsterdam (Nederlandse Oudheden 10), 7-12.
- Regteren Altena, J.F. van, 1982: Opgravingen II en III/IV, gem. Andijk, en Het Valkje en (voormalige bouw-) terreinen P.J. Groen, A. Raven en J. Visser, gem. Stedebroek (voorheen Bovenkarspel). Voorbereiding van publicaties over de opgravingsresultaten van nederzettingssporen uit de Midden- en Late Bronstijd, *Jaarverslag van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek* 1980, 25-26.
- Regteren Altena, J.F. van, 1991: De bewoning van de zeeafzettingen in West-Friesland: archeologische veldkartering Het Grootslag voor wat betreft de Bronstijd; opgravingen Andijk 1973, Bovenkarspel Het Valkje 1974-1978, Westwoud 1988, Bronstijdnederzettingen, *Jaarverslag van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek* 1990, 40.
- Regteren Altena, J.F. van, P.J.A. van Mensch & G.F. IJzereef, 1977: Bronze Age clay animals from Grootebroek. In: B.L. van Beek, R.W. Brandt & W. Groenman-van Waateringe (eds), *Ex Horreo*, Amsterdam (Cingula 4), 241-254.
- Reimer, P. J., E. Bard, A. Bayliss, J.W. Beck, P.G. Blackwell, C. Bronk Ramsey, P.M. Grootes, T.P. Guilderson, H. Haffidason, I. Hajdas, C. Hatt, T.J. Heaton, D.L. Hoffmann, A.G. Hogg, K.A. Hughen, K.F. Kaiser, B. Kromer, S.W. Manning, M. Niu, R.W. Reimer, D.A. Richards, E.M. Scott, J.R. Southon, R.A. Staff, C.S.M. Turney & J. van der Plicht, 2013: IntCal13 and Marine13 Radiocarbon Age Calibration Curves 0-50,000 Years cal BP, *Radiocarbon* 55.4.
- Roep, Th. B., & F. van Regteren Altena, 1988: Palaeotidal Levels in Tidal Sediments (3800-3635 BP): Compaction, Sea level Rise and Human occupation (3275-2620 BP) at Bovenkarspel, NW-Netherlands. In: P.L. de Boer (red.), *Tide Influenced Sedimentary Environments and Facies*, Dordrecht, 215-231.
- Roessingh, W., 2013: Enkhuizen-Kadijken. A Bronze Age settlement site near the town of Enkhuizen in West Frisia (province of North Holland), The Netherlands. In: K.-H. Willroth (ed.), *Siedlungen der älteren Bronzezeit. Beiträge zur Siedlungsarchäologie und Paläoökologie des zweiten vorchristlichen Jahrtausends in Südsandinavien, Norddeutschland und den Niederlanden*, Neumünster (Studien zur nordeuropäischen Bronzezeit 1), 151-160.
- Roessingh, W., 2014a: Huisplattegronden uit de midden-bronstijd van Bovenkarspel-Het Valkje, West-Friesland. In: E.M. Theunissen & S. Arnoldussen (red.), *Metaaltijden 1. Bijdragen in de studie van de metaaltijden*, 67-80.
- Roessingh, W., 2014b: *Sporen uit de Midden- en Late Bronstijd aan de Haling 20E te Enkhuizen*, Amersfoort (ADC Rapport 3672).
- Roessingh, W., 2015: *Venhuizen-N506 aanleg drukriolerings*, Amersfoort (ADC-rapport, 3698).
- Roessingh, W., & W.K. van Zijverden, 2007: *Enkhuizen-Kadijken. Een Archeologische Begeleiding en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven in het plangebied Kadijken, gemeente Enkhuizen*, Amersfoort (ADC Rapport 1013).
- Roessingh, W., & S.B.C. Bloo, 2011: Bronstijdaardewerk. In: W. Roessingh & E. Lohof (red.), *Bronstijdboeren op de kwelders. Archeologisch onderzoek in Enkhuizen-Kadijken*, Amersfoort (ADC Rapport 2200/ADC Monografie 11), 157-190.
- Roessingh, W., & E. Lohof, 2011: *Bronstijdboeren op de kwelders. Archeologisch onderzoek in Enkhuizen-Kadijken*, Amersfoort (ADC Rapport 2200/ADC Monografie 11).
- Roessingh, W., & F.J. Vermue, 2011: *Enkhuizen-Kadijken, aanvullend onderzoek langs de westzijde van Kadijken-5B*, Amersfoort (ADC Rapport 2962).
- Roessingh, W., & W. van Zijverden, 2011: Begraven in het Westfries land. In: H.M. van der Velde, N.L. Jaspers, E. Drenth & H.B.G. Scholte Lubberink (red.), *Van graven in de prehistorie en dingen die voorbij*

- gaan. *Studies aangeboden aan Eric Lohof bij zijn pensionering in de archeologie*, Leiden, 115-131.
- Roessingh, W., & A. Tol, 2015: Grootchalig onderzoek N23-Westfriisiaweg, *Archeologie Magazine* 5, 30-32.
- Roessingh, W., P.J.C. Valentijn, H. Fokkens, W. van Zijverden, C. Bakels & W. Verschoof, in voorbereiding: *Archeologisch onderzoek langs de Rikkert in Enkhuizen* (werktitel), Leiden (publicatie Universiteit Leiden).
- Roymans, N., & H. Fokkens, 1991: Een overzicht van veertig jaar nederzettingsonderzoek in de lage landen. In: H. Fokkens & N. Roymans (red.), *Nederzettingen uit de bronstijd en de vroege ijzertijd in de lage landen*, Amersfoort (Nederlandse Archeologische Rapporten 13), 1-19.
- Runia, L.T., 1987: Analysis of bone from the bronze age site Bovenkarspel-Het Valkje, the Netherlands: a preliminary report, *Archaeometry* 29.2, 221-232.
- Schinkel, K., 1994: *Zwervende erven; bewoningssporen in Oss-Ussen uit bronstijd, ijzertijd en Romeinse tijd; opgravingen 1976-1986*, Leiden (PhD Thesis, Leiden University).
- Schinkel, C., 1998: Unsettled settlement, occupation remains from the Bronze Age and the Iron Age at Oss-Ussen. The 1976-1986 excavations. In: H. Fokkens (red.), *The Ussen project-The first decade of excavations at Oss*, *Analecta Prehistorica Leidensia* 30, 5-305.
- Schinning, F., 2012: *Vuurstenen sikkels, een veelvoorkomend verschijnsel in West-Friesland? Halve maanvormige vuurstenen 'sikkels' uit de Late Bronstijd in West-Friesland*, Leiden (bachelor scriptie, Universiteit Leiden).
- Schurmans, M.D.R., 2010: *Een nederzetting uit de Midden en Late Bronstijd te Medemblik-Schepenwijk II, gemeente Medemblik*, Amsterdam (Zuidnederlandse Archeologische Rapporten 40).
- Smit, B.I., O. Brinkkemper, J.P. Kleijne, R.C.G.M. Lauwerier & E.M. Theunissen (eds), 2012: *A Kaleidoscope of Gathering at Keinsmerbrug (the Netherlands). Late Neolithic Behavioural Variability in a Dynamic Landscape* (Nederlandse Archeologische Rapporten 43).
- Steffens, B.J.W., 2013: *Herdacht tussen zavel en zoden. Een studie naar de dynamiek van de Westfriese grafheuvellandschappen gedurende de Bronstijd*, Deventer (bachelor scriptie, Saxion Hogeschool Deventer).
- Steffens, B.J.W., 2016: *Abandonment Issues. Exploring house abandonment in the Bronze Age of North-western Europe*, Leiden (Master Thesis, Leiden University).
- Steffens, B.J.W., 2017: Abandonment & re-use: Westfrian Bronze Age house-sites within a biographical perspective. In: R. Jansen & A. Müller (eds), *Metaaltijden 3. Bijdragen in de studie van de metaaltijden*, 105-117.
- Therkorn, L., 1980: Hoogkarspel (West-Friesland), *Archeologisch Nieuws in het Bulletin van de Koninklijke Nederlandse Oudheidkundige Bond* 79, 42-43.
- Theunissen, E.M., 1999: *Midden-bronstijdsamenlevingen in het zuiden van de lage landen. Een evaluatie van het begrip 'Hilversumcultuur'*, Leiden (Proefschrift, Universiteit Leiden).
- Theunissen, E.M., O. Brinkkemper, R.C.G.M. Lauwerier, B.I. Smit & I.M.M. van der Jagt (eds), 2014: *A Mosaic of Habitation at Zeewijk (the Netherlands). Late Neolithic Behavioural Variability in a Dynamic Landscape* (Nederlandse Archeologische Rapporten 47).
- Uckelmann, M., 2013: Land Transport in the Bronze Age. In: A. Harding & H. Fokkens (eds), *The Oxford Handbook of the European Bronze Age*, Oxford, 398-413.
- Ufkes, A., & J.R. Veldhuis, 2003: *Nederzettingssporen uit de Bronstijd bij Zwaagdijk-Oost. Een definitief archeologisch onderzoek in het Plangebied Zwaagdijk-Oost, gemeente Wervershoof (N.-H.)*, Groningen (ARC-Publicaties 113).
- Vaars, J.P.L., 2007: *Inventariserend veldonderzoek (proefsleuven) plangebied Reigersborg V, Hoogkarspel, gemeente Drechterland, Zwaardijk* (Hollandia Reeks 177).
- Valentijn, P.J.C., in voorbereiding: *The cultural identity of coastal communities and their place in communication networks*, Leiden (PhD-thesis, Leiden University).
- Verschoof-Van der Vaart, W.B., 2016: *Plangebied De Eendenkooi, gemeente Medemblik. Archeologisch vooronderzoek: een geofysisch onderzoek*, Weesp (RAAP-Rapport 3220).
- Verschoof-Van der Vaart, W.B., 2017: *Voetakkers in Venhuizen, gemeente Drechterland. Archeologisch vooronderzoek: een geofysisch onderzoek*, Weesp (RAAP-Notitie 5945).
- Verschoof-Van der Vaart, W.B., in voorbereiding: *Geofysisch onderzoek in Enkhuizen-De Rikkert* (werktitel). In W. Roessingh P.J.C. Valentijn, H. Fokkens, W. van Zijverden, C. Bakels & W. Verschoof: *Archeologisch onderzoek langs de Rikkert in Enkhuizen* (werktitel), Leiden (publicatie Universiteit Leiden).
- Vogel, J.C., R.W. Brandt & J.A. Bakker, 1967: Bijlage. C14-dateringen van Hoogkarspel, vindplaats D (1965). In: J.A. Bakker & W.H. Metz, *Opgravingen te Hoogkarspel IV: Het onderzoek in 1966 van vindplaats F ten ZW van het Medemblikker Tolhuis* (voorlopige mededeling), *West-Frieslands Oud en Nieuw* 34, 225-226.
- Waals, J.D. van der, 1961: De zool van tumulus XIII bij "De Ark", gemeente Wervershoof, *West-Frieslands Oud en Nieuw* 28, 52-96.
- Wal, A. ter, 2005: *Verbreiding A2 Everdingen-Deil Vindplaats 2. Definitief Archeologisch Onderzoek*, 's Hertogenbosch/Deventer (BAAC Rapport 04.182).
- Wensink, J.J., 1959: Enkele opmerkingen over grafheuvels ten Z. van Grootebroek, voornamelijk in verband met de bodemgesteldheid, *West-Frieslands Oud en Nieuw* 26, 148-154.
- Wiese, W.F.G., 1956: De verspreiding der archeologische gegevens van Westfriesland in verband met de mor-

- fogenese, *Tijdschrift van het Koninklijk Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap* 73, 23-42.
- Wit, M.J.M. de, & P.J.A. Stokkel, 2011: *Bronstijdboeren te Zwaagdijk-Oost. Een definitief archeologisch onderzoek in plangebied Zwaagdijk-Oost II, gemeente Wervershoof (NH)*, Groningen (ARC-Publicaties 221).
- Woltering, P.J., 1979: Occupation History of Texel, II. The Archaeological Survey: Preliminary Report, *Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek* 29, 7-113.
- Woltering, P.J., 1980: Prehistorische bewoning in Oostelijk West-Friesland, *Ruilverkavelingskrant* 1980.
- Woltering, P.J., 1985: Prehistorie en Romeinse Tijd in West-Friesland, *West-Frieslands Oud en Nieuw* 53, 199-232.
- Woltering, P.J., 2000: Occupation History of Texel, IV. Middle Bronze Age-Late Iron Age (1350-100 BC), *Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek* 44, 9-396.
- Zandboer, S., & W. Roessingh in voorbereiding: *Sporen en structuren van de vindplaats Hoogkarspel-N23 Housterpolder West* (werktitel), Leiden (ADC Rapport/ Archol Rapport).
- Zijverden, W.K. van, 2013: The palaeoenvironment of eastern West-Frisia: a critical review. In: K.-H. Willroth (ed.), *Siedlungen der älteren Bronzezeit. Beiträge zur Siedlungsarchäologie und Paläoökologie des zweiten vorchristlichen Jahrtausends in Südkandinavien, Norddeutschland und den Niederlanden*, Neumünster (Studien zur nordeuropäischen Bronzezeit 1), 161-169.
- Zijverden, W.K. van, 2017: *After the deluge. A palaeographic reconstruction of Bronze Age West-Frisia (2000-800 BC)*, Leiden (PhD Thesis, Leiden University).
- Zon, M. van, & S. Knippenberg in voorbereiding: *Sporen en structuren van de vindplaats Hoogkarspel-N23 Markerwaardweg* (werktitel), Leiden (ADC Rapport/ Archol Rapport).